Первинна Аксіома Психолінгвістики

Суть аксіоми

- Людське **мислення, поведінка й мовлення** — *єдиний комунікативний процес*.
- Межа між «мислю» й «комунікую» умовна; *думка — це внутрішній діалог*.

Теоретичні підвалини

- Психолінгвістика поєднала методи психології та лінгвістики для вивчення набуття й обробки мови.
- Історичне коріння — філософські роздуми про зв’язок мови й думки (В. фон Гумбольдт, Дж. Мілль тощо).

Виготський та зв’язок мови й мислення

- *Зовнішнє мовлення дитини* згодом інтеріоризується й утворює внутрішнє мовлення.
- «Думка не виражається словом, а завершується в ньому».
- Внутрішнє мовлення зберігає діалогічну структуру.

Нейробіологічні докази 1: внутрішній діалог

- fMRI показує активацію bilateral STG, precuneus, medial PFC під час внутрішньої розмови.
- Ті самі ділянки залучені до Theory of Mind — розуміння чужих ментальних станів.

Нейробіологічні докази 2: дзеркальні нейрони

- Дзеркальні нейрони активуються і при дії, і при спостереженні дії.
- У людини вони розташовані у зонах сприйняття та продукції мовлення — *еволюційний зв’язок жести ↔ мова*.
- Кожна дія потенційно несе комунікативний зміст

Нейробіологічні докази 3: мережна організація мозку

- Складне мислення = спонтанна самоорганізація нейронних мереж у фрактальні патерни.
- Когнітивний контроль працює як *переговорний процес* між мережами.

Континуум внутрішньої та зовнішньої комунікації

- Саморозмова, планування, рефлексія — ті самі структурні принципи, що й *діалог з іншими*.
- Відправник і отримувач можуть збігатися, але схема *«повідомлення-канал-відповідь»* зберігається.

Психіатричні наслідки

- *Психопатології — порушення нормального потоку комунікації* між внутрішнім і зовнішнім.
- *Діалогові терапії, наративні та майндфулнес-практики* відновлюють комунікативну цілісність.

Нейророзвиткові та клінічні аспекти

- Атипова робота дзеркальних нейронів *при аутизмі* корелює з *труднощами соціальної та внутрішньої комунікації*.
- Мовленнєва компетентність і когнітивне саморегулювання розвиваються *паралельно*.

Сучасні напрями та технології

1. *Network neuroscience* досліджує «переговори» мозкових мереж.
2. *Цифрові медіа* змінюють спосіб, яким *технології модулюють нашу комунікативну природу* мислення.

Ключові інсайти

1. ***Когніція*** **від природи** ***соціальна та комунікативна.***
2. ***Межа думка / мовлення — розмита***, розвивальний конструкт.
3. ***Єдиний еволюційний та нейронний механізм*** підтримує і мовлення, і мислення.
4. ***Порушення комунікативного потоку*** веде до ***психічних розладів —*** **терапія має відновлювати діалог.**